

23. UNIE POLSKI Z LITWĄ OD XIV-XVI W.

Litwa przed unia z Polską

- państwo pogańskie
- ogromne podboje *Mendoga*, który był pierwszym królem *Litwy (1253)*. Próby chrystianizacji skończyły się dla niego katastrofą, gdyż został zamordowany.
- kolejną dynastią byli *Giedyminowicze* wywodzący się od *Giedymina*. On rozszerzył znacznie obszar państwa, które jednak nie było spójne ani narodowościowo ani kulturowo (kancelaria Wielkiego Księcia prowadzona była w języku ruskim).

I Unia w Krewie w 1385 r.

Przyczyny

- panowie małopolscy chcieli uzyskać teren pod kolonizację
- unia miała doprowadzić do kompromisu na terenie ścierania się wpływów polskich i litewskich. Dotyczyło to min. *Rusi Halickiej*
- Polacy chcieli pozyskać sojusznika przeciwko krzyżakom
- wyrażali chęć dla chrystianizacji

Postanowienia

- Litwa będzie włączona do Królestwa Polskiego i da się ochrzcić
- Jagiełło uzyska tron Polski wraz z ręką *Jadwigi*

II Unia w Wilnie i Radomiu (wileńsko-radomska) z 1401 r.

Przyczyny

- bezpośrednią przyczyną była klęska *Witolda* pod *Worskłą* w 1399 r. w bitwie z *Tatarami*. Musiał się zbliżyć do Jagiełły i jako osłabiony porzucić myśli o koronie i samodzielności.
- Jagiella i Witoldowi ponownie zagrażała potęga zakonu krzyżackiego

Postanowienia

- Witold nagrodzony został tytułem Wielkiego Księcia Litwy, ale nadal jego zwierzchnikiem był Jagiełło

III Unia w Horodle w 1413 r.

Przyczyny

- zawarta po bitwie pod *Grunwaldem* i zwycięskiej wojnie. Polacy i Litwini chcieli przypieczętować zwycięstwo ściślejszym zespoleniem państw. Uważano, że sojusz i unie spełniły podstawowy cel - unieszkodliwienie zakonu krzyżackiego.

Postanowienia

- Litwa i Polska są państwami odrębnymi

- po śmierci Witolda Litwa miała mieć osobnego władcę *Wielkiego Księcia*, ale jego zwierzchnikiem miał być nadal król Polski z tytułem *Najwyższego Wielkiego Księcia Litwy*
- szlachta litewska uzyskała te same przywileje co szlachta polska
- szlachta litewska przyjęta została przez szlachtę polską do swych herbów, uzyskując tym samym duże prawa ekonomiczno-gospodarcze

IV Unia w Grodnie w 1432 r.

Przyczyny

- ze strony polskiej obawiano się, aby nowy książę Litwy (został nim po śmierci Witolda), *Zygmunt* nie zerwał stosunków z Polską i nie usamodzielniał Litwy

Postanowienia

- Litwa miała posiadać osobnego księcia, ale nie będzie on dziedziczny lecz elekcyjny
- Wielki książę miał być wybierany przez Radę Korony i Radę Litwy

V Unia w Lublinie w 1569 r.

- najważniejsza z unii – pierwsza unia realna

Przyczyna zawarcia unii w Lublinie

- coraz większe znaczenie średniej szlachty w Polsce za panowania *Zygmunta I Starego* oraz *Zygmunta Augusta*
- dążenie szlachty litewskiej do unii celem otrzymania uprawnień posiadanych już przez szlachtę polską
- liczenie możnowładców polskich na pomoc Polski przeciwko coraz potężniejszemu sąsiadowi - *Moskwie*
- przelanie, przez *Zygmunta Augusta* nie posiadającego męskiego potomka, praw dziedzicznych do Litwy na Polskę
- pragnienie króla zjednoczenia obu państw za pośrednictwem unii realnej, celem utrwalenia tegoż związku po jego śmierci

Obrady w Lublinie

- zwołanie przez króla sejmu do *Lublina* celem zaprzysiężenia unii; potajemne opuszczenie obrad przez możnowładców litewskich
- inkorporacja przez króla południowej części *Wielkiego Księstwa Litewskiego* do *Korony* (Polski)
- konsekwencja: powrót i zaprzysiężenie unii przez Litwinów

Postanowienia Unii Lubelskiej

- WSPÓLNE
- ustalenie unii realnej
- wspólny władca (wybierany przez obydwa państwa)
- wspólny sejm, senat i moneta (moneta tej samej wartości, lecz wybijana oddzielnie na Litwie i w Koronie)
- wspólna polityka zagraniczna

- wspólna polityka wojskowa
- osobne urzędy (hetman wielki koronny i hetman wielki litewski)
  - ODRĘBNE
- wojsko
- skarb
- sądownictwo
- USTALENIA OGÓLNE
- swoboda nabywania dóbr w Polsce nadana Litwinom w Polsce a Polakom na Litwie

Ocena i skutek Unii Lubelskiej

- dobrowolny związek dwóch państw
- dobrowolna polonizacja Litwinów i Rusinów
- unia realna – wzrost potęgi państwa – *Rzeczpospolita Obojga Narodów*

www.mojamatura.pl
WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE